

Na Záhoří sedlači tradičně a ekologicky

Produkce biomléka se nevzdává ani přes obtíže s odbytem

Na 24 ha polností se Ing. Dalibor Vacek věnoval po třiaadvacet let postupné přeměně orné půdy v pastviny a louky, aby měl čím krmit své holštýnky, a ty mu dojily dobré senné mléko. Když začínal – tradičně a ekologicky – v Opatovicích u Hranic v roce 1992, měl živnostenský list i restituční žádost s číslem jedna. Pro novináře, který také začínal s psaním o ekologickém zemědělství, byl dobrým tipem. A tak si čtenáři již v roce 1993 mohli přečíst o něm článek od Miloslava Vohralíka v Bionovinách (č. 6).

Od té doby se mnohé nezměnilo. Čtete dobře, není to překlep. Pan Dalibor totiž zůstal tím ekosedlákem – a sedlákem na prvním místě – se srdcem. Z něho cítíte tu oddanost rodnému domu a lpění na pověstné rodné hroudě, na vlastním názoru, na tradici a ctění nejen práce předků, ale také ctění hluboké minulosti. Na svém pozemku má totiž zřejmě pohřebiště, jen s pár hroby, zato jsou nejméně čtyři tisíce let staré. Opečovává nyní již jen plochou mohyly, kde prapra... -příbuzní dnešních lidí odpočívají obrácení již v onen pověsný prach.

Přece jen změny od počátků podnikání byly. „Biomléko, to čerstvé, mne živí stále. Opustil jsem však pěstování obilnin pro dojnice i pěstování zeleniny. Na vše jsem sám a leckdy mi 19 hodin ze dne nestačí. Při zpracování neprodaného mléka na tvaroh mi pomáhá maminka Daliborka Vacková, jednou týdně také pan Tomáš Smýkal z Opatovic a občas mám k ruce nějakého praktikanta či praktikantku. Bohužel, v současnosti zde nikoho nemám,“ říká ekosedlák, jehož dcery studují v zahraničí.

V hospodářství Dalibor zažil dědečka Josefa Sehnala a babičku Marii, kteří soukromě hospodařili. V roce 1956 pod tlakem společenské situace vstoupili do JZD. Mezi členy jeho širší rodiny patřil též generál Heliodor Píka, jehož tragický osud je

znám. Příjemnější zajímavostí je to, že pozemkem pana Vacka vede „hranice“ Polívkova Valašského království. Pozemek na kopci lemuje cyklistická stezka, kterou však brázdí spíše mladíci na čtyřkolkách než cyklisté.

Pan Dalibor patří ke skupince nestorů a zakladatelů ekologického zemědělství – k Jiřímu Urbanovi, Martinu Hutařovi, Miřádkovému, Milanu Drgáčovi a Romanu Rozsypalovi. Lituje, že se názory Ing. Richarda Bartáka nenaplnily. Ten se domníval, že biopotraviny, které se vypěstují a zpracují na venkově, se také zkonsumují v blízkém okolí a mezi výrobcem a zákazníkem nebudou stát leckdy nesolidní obchodníci.

První jarní pastva

Ing. Vacek však úspěšně prošel těmi lety, kdy nabíral zkušenosti na svých polnostech. Pozemky se mu povedlo scelit do vět-

ších bloků. S pomocí výzkumného ústavu v Troubsku, který pečoval o složení rostlinstva, převedl ornou půdu na pastvinu. Na velkých lánech, kde se pěstují ve velkém obilniny, kukuřice a řepka jen proto, že jsou nejvíce výnosné, není místo pro krajinné prvky. Konvenční zemědělci nehlídají na to, že z půdy budou vyplaveny údojem mezi lány živiny spolu se zbytky hnojiv a s dalšími přípravky na ochranu rostlin do vody místního potoka, upozorňuje hospodář. Kolikrát půdu přívalový déšť vevalí do obce... I když v Opatovicích se to zatím nestalo. Pan Dalibor to svými pozemky na okraji obce jistí, jeho pastviny totiž vodu zadržují.

„Po třiaadvaceti letech se mi již podařilo pastviny celkem dobře vyladit, soubor až 75 druhů rostlin a travin kravám a býčkům chutná. Chutná i lesní zvěři – každý den vidím nějakého zajíce nebo smce, jak běží z pastviny ven... Vyskytují se zde vzácní motýli jako otakárek fenyklový, ohniváček černočárý a ze vzácnějších bylin tu roste úročník bolhoj, máchelka srstnatá, kozí brada východní, štírovník růžkatý, víkev ptačí...“ Pan Dalibor zaklekl na pozemku a podle druhů bylin a travin hned poznal, zda je na pozemku příliš dusíku, nebo je třeba přivápnit. „Tady vyrážejí hlavně kopretiny a vidím také mech, tak bude třeba přivápnit. Kopřiva znamená příliš dusíku. Srha říznáčka již také vyrazila, ta roste nejrychleji, ale kravám nechutná... Pro pastvinu je nejdůležitější přítomnost jetelovin, ty se postarají o přísun dusíku. Pastviny ale stejně, kromě kravinců, které tam zvířata nechají, občas pohnojím hnojem z chléva. Ten se se musí dobře rozmetat a rozvláčet, zároveň se tím půda trochu provzdušní.“ ➔

➤ Za hospodářem se seběhli čtyři býčci holštýni se jmény, kravka plemene Charolais Sněženska (narodila se v zimě, kdy právě sněžilo) a několik konipásků lučních, kteří sbírali dobroty z trusu a jejichž bříska svítila ve slunci jako zlato.

V čase naší reportáže se ještě porosty opravdu držely při zemi. „Zkusil jsem mít kusy letos přes zimu venku, ale je to na přírůstcích znát. Jsou opravdu jen nízké, protože dobytek v zimě potřebuje energii na ohřátí organismu a nepřirůstá. Na pastvinu také vyháním dojně krávy, ale nejlepší je, první trávu posekat, a pak teprve vyhnat na pastvu. Sekám navečer, kdy je v trávě cukru nejvíce, hlavně v jílku. Dělá to s pomocníky a půjčenými stroji. Hned ráno trávu zabalíme do balíků s fólií. Tam je důležité pečovat o to, aby se fólie nepoškodila a tráva zůstala voňavá. Jak se do balíku dostane vzduch, obsah začne hnit.“

Pro zvířata musí být na pastvině voda, takže mají nádrž s vodou a druhým zdrojem vody je šikovní napáječka umístěná rovnou na studni. Zvířata si ji sama obsluhují, je to vlastně klasická pumpa (viz foto). Problémem je tu nedostatek stínu. Zvířata se pak shlukují a pozemek, pokud je vlhko, rozdupou. Dalším problémem jsou krádeže z polí – nejen bedničku s jablky, ale dokonce i třísetkilový balík se senem dokážou zloději odvézt.

Pro mléko chová deset holštýnek a deset březích jaloviček, z nichž se stádo obnovuje. Krmí je jen vlastním senem. Pleme-

no si chválí, za rok dají 150 tisíc litrů mléka. Pro sedláka je dobré, že mají snadné porody a rodí i dvojčata. Dává přednost „otci“ s dobrými vlastnostmi, však je vystudovaný zootechnik. Zvířata jsou to klidná. Choval i plemeno Charolais, ale to mělo těžké porody.

Biomléko až do domu

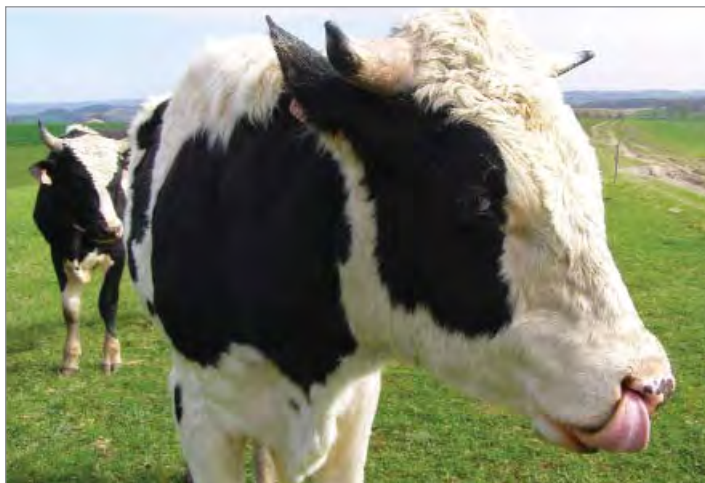
„Když jsem začínal, domníval jsem se, že budu prodávat mléko do místního obchodu, do školní jídelny a lidé si budou pro něj chodit k nám. Ale ze všeho mi zbyli jen důchodci, kteří si pro mléko chodili. Letos už chodí poslední paní... Mám ale odby-

v okolních městech, kam čerstvé biomléko rozvážím. Čerstvé mléko a tvaroh si mezi sebou doporučí známí, a tak se klientela rozrůstá. Rozvážení mne stojí ale příliš mnoho času a energie,“ vysvětluje Ing. Vacek. Maminka hrdě dodává: „Nikdy jsme ale neměli žádnou reklamaci.“

V malém sadu ještě pěstuje jabloně starých odrůd – Jaderničku, Dukát, Starkrimson, Holovouské malinové, Bernské růžové –, také hrušně – Madam Verte, Klappovu máslovku, Konferenci a Lukasovu. Biovoce prodává také ze dvora nebo rozveze. Úskalí prodeje ze dvora jsou velká, protože kontroly zvyklé z dřívějších dob na velkoprovozy, mají přísné požadavky. V rámci zákona podmínky měří podle dřívějších zvyklostí. Veterinární správa není tomuto způsobu prodeje příliš nakloněna. Samozřejmě spotřebitelé chtějí mít hygienu zaručenou, ale ta nemusí souviset jen s dlaždičkami až do stropu a jen s nerezovým vybavením. Chladírnou pro mléko má Ing. Vacek zařízenou.

Opatovice leží za vrchy kolem Bečvy, kde se nacházejí lázně Teplice nad Bečvou; rozkládají se v údolíčku a po kopci, z něhož je výhled k Hostýnu a na dohled jsou též Beskydy s Radhoštěm. Obec je to krásná až na rušnou komunikaci vedoucí ke Zlínu. Na polích za obcí je ale již klid a tak hospodář říká: „Jdu se sem vždy potěšit krásným výhledem a na chvíli na starosti zapomenu.“

(vha)

Správní rada „Nadačního fondu Bartákův hrnec“ rozhodla, že letošní ocenění pro nejlepšího ekologického zemědělce bude předáno panu

Ing. Daliboru Vackovi z Opatovic u Hranic

Bartákův hrnec bude předán tradičně poslední sobotu v květnu, tedy
30. 5. 2015 ve 13 hodin
v Opatovicích č. p. 48

Všichni příznivci ekologického zemědělství jsou zváni.

V případě zájmu o osobní účast na této akci však prosíme o přihlášení na adrese rj.bartak@sxg.cz